

PETAR PRERADOVIĆ

PRVI LJUDI

I

Blaga misli pobožna razuma,
Inokosna bjegunice mila,
Kojano se kloniš općeg drumu
Kroz ravnice svjetskog ništavila,
Zapuštenom stazom pojedinih
Samo hodiš, ko samica vila,
Uvis težeć po hridnoj strmini
K onom vrhu s kog tek se vidi
Svijeta obzor u pravoj istini,
Koja uzgred po kršu i hridi
Cvijeće kupiš ono blagoslovno,
Ali prosto, te ga svijet se stidi,
A vrativ se s njime u ljubovno
Zaklonište milom domu svome,
Njime kitiš, pred svjetinom skrovno,
Svetu sliku bogu velikome:
Tebe zovem, s tobom kanim poći,
Vjereći se vjerovanju tvome,
K začovječju u vremena noći,
Da nagađam - po razmnivi samo -
Kako tada iz krila svemoći
Jedno zrnce struni se ovamo
I zametnu ovdje klicu onu
Ljudskom lozom koju nazivamo.
A ti, bože, prosti mi smionu
Tu nakanu kojom u najdublje
Ljudem tajstvo slab mi duh zaronu!

Tvorac zovnu; s anđeoske trublje
Svi prostori zamnješe beskrajni,
Življom vatrom usplamtiše zublje
Krijesnih zvijezda i sunaca sjajnih,
Klici slasti, glasi vječne sreće
Krijesnih zvijezda i sunaca sjajnih,
Klici slasti, glasi vječne sreće
Po visinah, po dubljinah tajnih
Uzavreše na veselje veće;
Sveti puci, duhovi bez broja,
Uskriliše kreljuti plamteće
Put središta rajskog perivoja

Gdje se sjaje sve sjajnosti dika:
Bog u slavi vječnog si ustroja.
Tvorac zovnu; čete blaženikâ
Na podnožje njemu dopadaju,
Po oblacih zlatoruna lika
Tu se kruže, vrste i ređaju,
U kolo se blaženosti slože
I veličja pjesan zapjevaju:
"Slava tebi na nebesih, bože!"
Kolo s' ori, a s njime u slogi
Kruzi zvuče, svi sjaja velmože
I njihovi svi osjajci mnogi;
Neizmjernog nebeskoga svijeta
Sve glasove u sklad divno strogi
Spaja samo jedna ljubav sveta.
Kolo s' ori, a sred kola ista
Anđeo stupa na čelu od četa,
U ruci mu alem-čása blista
Ko od sunca da je salivena,
A u njojzi mjesečina čista,
Te se svjetlost pred povorkom njena
Kao zvijezda prethodnica kaže.
Anđeo niknuv nikom na koljena
Alem-čášu pred Tvorca polaže.
Višnji digne blagoslovnu ruku,
Valovi se glasja poutaže
I izumru u poslušnom muku:
"Ja sam ljubav, sve što stvaram krećem
K daljem boljku, k uglednijem struku,
Svud na nizak viši stupanj mećem,
I dosljedno od reda do reda
Svijet si dižem k savršenstvu većem."
I Gospodina anđela pogleda
Zemljozora, mile zemlje naše
Čuvaoca, njemu zapovijeda:
"Zemljozore! iz života čáše
Jednu kaplju na zemlju mi proli',
Dođe doba, uzroci nastáše,
Da i na njoj život se pomoli
Više vrsti, njojzi nov sasvime.
Kaplju prolj, za njom spust' se doli,
I gdje ona zemljice se prime,
To mi zrno podigni iz praha,
U moje ga blagoslovi ime
I mog vječnog udahni mu daha
Da čovjekom stvori se, da steče
Vlast i silu neumrla maha!"
Anđeo čini što Gospodin reče.
Sa vrhunca nebeske visine,
A iz čáše s koje život teče,

Sitna kaplja kao zvijezda sine
Ispod ruke anđelove desne
I kroz neba prozračne pučine
Blistajućim tragom dolje kresne
Zemlji u prah, u prah potamni.
Anđeo čuvar, kreljuti nebesne
Vijajući, slijedi trag joj plamni,
I gdje ona na zemljicu kanu,
Tu se spusti i on. Zemlja zamni
Od radosti, u dnu svom tvrđanu
I nesvjesnu s tog dotika sveta
Brecnuvši se kao da uzdanu.
Povjetarce vesela pokreta
Skuplja glase pticâ žuborećih,
Romon voda i sušanj drvetâ
I stoglasno toj s' odzivilje sreći,
I stosuzno od radosti plače
Sa raslinja rosicu roneći,
More šumi i udara jače,
Valovite grudi silno diže,
S ushićenja kao da mu skače
Burno srce u dubljinah niže.
Razgale se magle i sutoni,
Nebo zemlji privije se bliže,
Ko na cjelov da se njojzi skloni,
Nasmije se zemlja krasnom danu,
Najkrasnijem kog joj igda doni
Luč nebeska otkada joj planu,
Da ju vodi oko sebe kretom.
Anđeo digne ljevice na dlanu
Zrno praha, desnicom ga svetom
Blagoslovi, udahnuv netom,
Prvi čovjek stvori se iz praha;
U svijet svoga opstanka se prene,
I ustrepti od radosna straha,
I usklikne s raskoši blažene:
"Stvoritelju, stupiv ti međ plode,
Na tvom svjetlu o presretna mene!
Bože mili, kolike ugone
Svakom nama od iole ćuti,
Kad gledamo krasote prirode,
Premda jesmo već toliko puti
Gledali ih, nagledav se siti!
Kolika li - prama našoj sluti -
Morala je ona radost biti,
Il radosti, pravo rekuć, sila
Koja prva Adama ushiti
Kada mu se otprla sjetila
I luč svijeta slašću bez imena
Na juriš mu dušu osvojila!

U krasoti tijela savršena,
U nje sjaju s mladosti i snage
On tu stoji, prvnik svog plemena,
Neposrednik božje ruke blage,
Zemlje putnik prvom stopom teke
Kojom na njoj nastupi si trage,
Da buduće u vijeke daleke
Ljudski porod za sobom povede.
U omilju blage ćudi meke
On tu stoji, na susret mu grede
Svijet vaskolik, utisci se nudi
Blaženiku njemu bez uvrede
I blagoti na njegovoj budi
Jeku želju, te bi rad primako
I pritisno cijeli svijet na grudi,
Da za drago milo vrati tako.
U središtu duhovnog spoznanja
On tu stoji, duhu mu se lako
Svuda krile zraci dosizanja.
U visine, u dubljine svijeta
Daleko mu božji duh osvanja.
Jasno mu je kako s Njegovog cvijeta,
Samo s Njegovog vječni svijet je plodan,
Kako Njegovog ispod tvornog dljeta
Sve u svijetu oblik prima shodan,
I sve kako, a na radost samu,
U vječnosti vijek svoj ima zgodan.
Zato probiv svog nebitka tamu
Kličuć on se taknu zemlje crne,
Ne plaćući, ko što djeca sva mu.
Anđeo božji put nebesa prne,
A glas prvi prvoga čovjeka
Jekne jekom, s gore gori grne
Širom zemlje do neba daleka.
U hram svečan zemlja se pretvori,
Komu s prvog svetih zvonâ zveka
Velebitni zamnjevaju dvori.
Na nebesih blaženstva se množe
I pjesan im u hram dolje s' ori:
"Slava tebi i na zemlji, bože!"

II

Sa brežuljka u zemaljskom raj
Adam gleda po rajskoj pučini
Kojom božje sve milosti sjaju
Utijeljene u život istini;
Adam gleda, svijet si razabire.
Ne sjećajući viđenja se inih
Željna duša sva mu se rastire

Prvog puta po predjelu prvom;
Kuda gođer oko mu dopire,
Tud i misli sve mu slijede vrvom,
Trepte, stanu, pozasrknu sreće
I pak krenu, zasićene mrvom,
Nezasitne s nove želje veće,
Ko leptiri kad im uskrs svane,
Iza zime blago pramaljeće,
Te ih miris na cvjetne poljane
U razbludi vodi i opaja.
Adam gleda na uzor sazdane
Sve ljepote svoga zavičaja,
Svaki pogled nove mu otvara,
Svaka novost dublje ga ubaja
U to more krasote i čara.
Cvijeće krije svud zemljište sretno,
Svakim časom inako se stvara,
Kao more valovito cvjetno
Talasa se po briješćih i dragah!
Po drveću silno voće ljetno,
Kao zlato iz zelena saga
Između lišća zagasito jasna
Poviruje - blago između blaga.
Sa svijeh strana žubor-voda glasna
Prošuškuje i romonom zbori
O ugodi tečaja si krasna
A kroz cvijeće što ju svuda dvori,
Klanjajuć se da joj ljubi lice,
Ljubeći ju, da odveć ne skori
Ostaviti rodne si glavice.
Potoci se blistaju po nizu
Raspredeni na srebrene žice,
U sjajnom se skrivukajuć klizu
Brežuljcima ogrljaje nižu
Od gajeva što su im nablizu,
Iz jezerca u jezerce stižu,
Biser taru preko vodopadâ
I rasprahom bijelu maglu dižu
S koje uzduž po zelen-livadah
Tisuć dugâ i tisuć se sjaje;
Slavoluci očinjih naslada.
A grmuške vidjet je i gaje
Zelenit se iz poda šarena,
Rasipnica ruka kano da je
Silne kite bujna zimzelena
Razbacala od radosti neke.
Sjajući se s dragoga kamena
A bijeleć se kao mliječne strijeke
Raspinju se putevi i staze
Po obzoru, blize i daleke

Sve krasote što ih oči paze
U čarobnu svoju mrežu love.
Dalje šume mrke si obraze
Osvjetljuju, ko otoci plove
Zelen-tamni po svijetlome kraju,
Veće briješke i manje bregove
Velebitnim krunami vjenčaju,
A gorama u dnu kriju stube,
Divne stube u nebesa raj.
Plavetnice gore obzor rube
S jedne strane, a s druge vali mora
Bibajući se nebu skuta ljube.
Vedro nebo od mora do gora
Svod si sali od modrila tmasta,
Po modrilu ko da rujna zora
Šaku sjaja prosu rumenasta,
Te je njemu cio danak dika,
Da se s krasom jutarca ne rasta.
Sunce sjaje navrh tjemenika
I luč dijeli iz zlatog si krila
Na pozlatu svijem stvorom vidika,
A blagost mu svijetla tiha, mila
Dozvoljuje, usred bijela dana
Da i noćna vide se svjetlila
Po pučini modroj rasijana;
Okolo njega krijesan nemir goje,
Kao pčelad zlatokrilovana
Da se roji kraj matice svoje.
A ote sve ljepote šta su,
Pojedince bilježeć im kroje,
Prama onom cjelokupnom krasu,
Prama onom prekrasnome skladu,
Po kom, jedna s drugom u suglasu,
Sve međ sobom suglasje imadu;
U kom jedna drugu popunjava,
Miris cvijeću, cvijeće tihom hladu,
Hladak gaju savršenost dava;
U kom šume, gaji i dubrave,
Voće, lišće, bilje, cvijeće, trava
Na miloti različnosti prave,
Jednu samo prekrasnu odoru
Da od više krasotâ sastave;
U kom vrela i potoci k moru
Zvučno teku, tamo svoje vale
A svoj romon družeci žuboru,
U sklad divan božje liju hvale,
Koja sebi tu stvori glasila
Svijeh u stvarih do najmanje male;
Gdje prirodi ne kucaju bila
Burnom strašću, već u blagom miru,

Te blaženost tu se udomila
Slikom neba u zemskom okviru.
Adam tone u sve te divote,
Misli gubeć u misalâ viru,
Al kako mu i godile ote,
Ipak mašta još ljepše i bolje
U daljini stvara mu krasote,
Koje, da ga sasvim zadovolje,
Osobitim laskaju mu blagom.
I s brežuljka on se spusti dolje
Po stazici netrvenoj tragom,
I šeće se kroz te cvjetne bašte,
Kroz prodole zelenijem sagom,
Kraj potokâ koji milo švašte,
Kroz uzorno plodne perivoje,
Al s uzora ne nalazi mašte;
Što on traži, ljepše, inako je.
I probija gaje i dubrave,
Gdjeno zvijeri njega se ne boje,
Već mu okol bezazlene prave
Te lagode novom vladaocu;
Gdje ptičice svud mu doček slave
Prebirajuć na gipkom grocu
Ponajslađa pjevanja ljuvena
Na ugodu prvom slušaocu;
Gdje i gusta svetotajna sjena
Hladak stere, nad pokojem bdije,
I nudi ga slašću mirna trena.
Al Adamu do tog svega nije,
Želja i tu željom mu ostaje.
I paznije on okolo zrije,
I pospješi svoje koračaje,
Dalje, daljne u skrovne daljine
Za uzorom slijedi uzdisanje;
Hrli, strepi, čezne, vene, gine,
Misli uvijek: sad će banut, sada;
Ah, sve tlapnja a nigdje istine!
I na srce tiha sjet mu pada,
Lagan predvoj, začetna potjera
Ljute vojske jadâ odneneda.
I ogorčen tom kapljom čemera
Krok umjeri i lagahno nica
On se spusti do jednog jezera,
Gleda silu hitrijeh ribica,
Gdje s' vrcaju u svom življu čistom,
Te zapanjen i oblik si lica,
Prvi ljudski, opazi u istom.
To je ono što mu manjka sreći!
Nijem od čuvstva a zablješten blistom,
Blistom lika, požudom plamteći,

Ruke širi, pohiti i grezne
I ponikne željen kip doseći
I pritisnut na grudi ljubezne;
Al ribice, poplašene time,
Vodu smute - kalom lik iščezne.
Adam stine od ledene zime,
Kojom bol ga shvati s tog udara,
Ne zna šta je, nit što biva s njime,
Srce puca, miso mu tumara.
Bol je majka čuvstvu pobožnome,
Teretom nas na koljena shara,
A uzdahom uskrili k onome
U kom sva moć i milost se stjeca
Na utjehu i pomoć svakome.
Te i Adam skrušen sada kleca,
Ruke sklapa, uzvisuje čelo,
A glas prvu molitvu mu jeca:
"O moj bože! sjetno, neveselo,
Jer bez druga ja sam ti siročče.
Smiluj mi se, savrši si djelo
Po ljubavi kojom ga započe,
I biću mi privij biće slično,
Poli sreće drugu polu, oče!
Da u njemu ugledam ti lično
Svu premilost kôm mene zaodje,
S njim da hodim kroz žiće si dično
U zamjeni vođena i vođe,
U svjetlosti odsjeva i sjaja,
Sam u sreći nesretnik sam óđe,
Sam u raju ja ti nemam raja!"
I žalosti sila ga obrva:
Prvom žrtvom zemaljskoga vaja,
Prvim plijenom umrljijeh crva
Tužan Adam na zemljicu pane,
A gorka mu jedna suza - prva -
Licem dolje do nad srce kane.

III

Adam zaspao, miran sanak mu je.
Noć se budi, trudni danak drijema,
Noć ustaje, danak zažmiruje,
Jer im bdjenja usporedno nema.
Noć ustaje sjajno i odlično,
Na kraljevsku svečano s' oprema
U odijelo prema tomu dično:
Na glavi joj zvjezdokruna vječna
Rasjala se zlatom neobično,
A na čelu čelenka mjesečna
U bjelje se srebro razblištala,

Kroz kosu joj sjajna pruga mliječna
Sjajnije se pletom proizvila,
Pa odori koju tka si sama
Iz bljedila i tankog tamnila,
Oživjelo na tisuće plama
Sa krijesnicâ što po njojzi vrve,
Ko da zvijezda o zvijezdu se lama,
Te se dolje iskricami mrve.
Duga skuta odori se tmasna
Otegnula zemlji na obrve,
A po skutih biser-rosa krasna
Osula se bezbrojem kapljicâ.
(Međ biserom tijem i zvijezda jasna
Adamova blista se suzica.)
Sjajna noćca skoro bijeli danak
Domašila svjetlom svoga lica,
Te ptičice ne misle na sanak,
Već pjevaju svjetla u obilju,
Ko s večera da im je uranak.
Vjetrić trešti cvjetnom po omilju
I mirisom noći se udvara,
Leprša se po rosnome bilju
I biser joj pod noge obara,
Slatko šapće, ševelja i šuška
I nju milu milo razgovara.
Sva priroda kao s jednog duška
Slasti diše, a duh se veselja
Svuda javlja il veselo sluška.
Noć prekrasna, svih noći nedjelja,
Prošlog dana blizanica prava!
A raj u njoj raskošna postenja
Blagom miru u kom Adam spava!
Adam spava, prvi sanak sanja.
Čistom duhu san je veća java:
On bo u njem riješen tamnovanja,
Prostih krila, vida nesužena,
Uvis hrli gdje mu krug se znanja
I buduća raspne na vremena.
Gledajući s visine udesne
Vrijeme mu je sve istog plemena,
Sve sadašnjost kud se gođer vesne.
Ah bje, biva, bit će, to su samo
Tri pregrade uze nam tjelesne!
I Adamov duh sad trepti tamo,
Sokolom se vije iznad strana
Budućnost, i sad sjeda - kamo?
Ko na oblak previsoka stana.
Neizmjerne nebo oko njega,
A duboko pod njime usjana
Bijelom luči zemlja ko od snijega.

Mili mu se gledati ju tako,
Ali ona u daljinu bjega,
Blijedi, tamni, gasi se polako
I pocrni - ugljen izgorjeli;
A on za njom ražali se jako,
Čezne, vene, poletjeti želi;
Al mu želji ne odolje sila:
Obviju ga oblaci debeli
I priječe ga uzvijati krila.
Iz tuge silan trijesk ga prene:
Živom vatrom s nebeskog ognjila
Munja kresne kroz zgusnute sjene,
Da gromom joj sve nebo protrne,
A svim zvijezdama svijetlo oko trene;
Munja kresne, oblake razgrne,
Jedni desno u beskrajnost nose,
Drugi lijevo svoje magle crne.
Od munjine ražarene kose,
Ko varnica spod gromnog udarca,
Jedna iskra odsine napose
I Adama zgodi u njeđarca.
Al mu strijela naudila nije,
Već ga grije kao miso starca,
Kad se sjeti ljeta mladahnijeh,
O, grije ga i čuvstvo mu topi,
I srce mu čuvstvom prenalije.
I bujicom čuvstva mu rasklopi
Tijesne grudi i provali silnom
Rijekom svjetla iz njih, koje snopi
Dolje skulja i luči obilnom
Zemlju opet sjajno preobrazi.
A najednoć, splavljen rijekom čilnom,
I on dolje na zemlji se spazi,
I tu gleda sad čudesa nova:
Rijeka buji pa se razilazi
Na tisuće svijetlijeh trakova,
A trak svaki na tisuće strijeka,
I čini se, silna rijeka ova
Da ne teče sa obična tijeka,
Već da puzi, gmiže, promiče se
S sile božje svijetlijejh nasjeka,
A ta mravad svuda prostire se,
I polegne gore i doline
I na sinje more se rastrese.
Sad zadržće zemlja iz dubljine
Ko sa neke tegobe nutrenje:
Tlo joj puca, zijejavaju pećine
I rigaju vodu i kamenje,
Kidaju se vrhovi gorama,
Razdrobljeno kotura se strijenje,

Drvlje pada kao krhka slama,
Izlijeva se oblakom grozota,
More kipi, baca se pjenama,
Nad obale raste mu strahota -
Voda, voda! Sve kopno poplavi!
Gamad između razvalâ se mota,
Uvis hiti, što se ne podavi,
Svatko svojim stenjuć pod bremenom;
Prizor sličan onom kad se mravi
Mravinjaku u svom razorenom
Žure spasit sebe i svojinu.
Sve se gore zasjaju sljemenom
Od mravadi koja tu isplinu;
A iz toga po sljemenih sjaja
Neizbrojne sada vatre sinu,
Kao širom zemskog površaja
Da se slavi večernje Ivanje.
A te vatre čudna su značaja:
Različne su, i veće i manje,
A različnost i s bojâ je njimi,
Te se nebo sve šareni sa nje.
Stupovi se dižu plamenimi
U visinu i svod nebu ližu,
A oko njih u ogromnoj plimi
I osjeci oni mravi gmižu.
Svejednako amo-tamo teku,
Katkad kao da se rado stižu,
A ponajveć, goječ mržnju neku,
Na toliko čopora se dijele,
Koliko je vatrâ na vidjeku.
Zatim strašan vihar preko cijele
Zemlje duhne i te vatre srazi.
Zametne se ognjen boj: u strijele
Pretvore se svim vatrama mlazi,
Treskaju se, gnjetu, dave, kolju -
Bije u srdžbi, strahota u snazi!
A sve samo s strasti koja bolju
Vlast da kaže, a svaka je huda.
Sva je zemlja pepeo na nevolju
Silnim mravom koji ginu tuda.
Taj okrešaj rijedi i maleni,
Kako gine mnogo vatrâ svuda,
Gaseći se dobitnicâ plijenî;
Što nadjača, to i većma sjaje
Ugrabljenim žarom pobijedenih.
Naposljetku malo ih ostaje,
A to malo kao umoreno
Umiri se i za boj ne haje,
Već usuprot voljno nesiljeno
K sjedinjenju promicat se stane,

I najednoć - divna čuda eno -
U ogroman jedan plam se splane.
O, plamena mila i prekrasna,
Kog nam bitnost malo kada grane,
I to malo ah jedino za sna!
U srijedi mu zlamen krsta sja se
Življim svjetlom kao jezgra jasna,
A zrake mu širom zemlju krase,
Tekuć po njoj čudotvornom liti
Svud za svjetlom tminam žeđu gase,
Svuda mravad na susret im hiti,
I srče ih, i na njih s' ogrijeva,
I po njih se ko po zlatnih nitih,
K nebu diže i tu se razlijeva
Maglozvijezđu slična u stinoći.
.....
.....
Tako Adam još i dalje sniva
O budućoj svijeta si budnoći.

IV

Noć boravi svoje sretne čase
I polako na njih naprijed stupa,
Da što duže po raju si pase
Crnu jagnjad, i u rosi kupa,
Crnu jagnjad mile sjene svoje.
Kao majka kad tvrduje skupa
Čase štedeć koji joj se broje
Do rastanka sa djecom si milom,
Noć oklijeva, a časovi dvoje:
Bi li naprijed udarali bilom,
Bi li natrag krenuli u kretu,
Bi li stali na opstanak silom.
Al prem dvojeć, ipak u svom letu
Naprijed idu prijeđu preko hore,
Koja dijeli dane na susretu,
I novom se upute pred dvore,
I s jutarnjeg već zahlade duha.
Kad je bilo noći ispred zore,
Sve utiša kao od sna gluha.
Nit se ptica, niti šturak javlja,
Nit vjetarce s ikojega ćuha,
Sve na zemlji zemlju zaboravlja,
Jer na nebo sve sluša napeto.
Nebo opet slavom se proslavlja.
Opet s ori divno kolo eto
Na tvorčevu slavu i na diku,
Opet anđeo kroz podvorje svet
Alem-čašu nosi zvjezdoliku,

I pred Tvorca kleknuv nju polaže,
Opet Tvorac na radost veliku
Blage vijesti svomu dvoru kaže
I čuvaru mile zemlje naše,
Zemljozoru, novi čin nalaže,
I opeta iz života čaše,
Ispod ruke anđelove desne
Kaplja sine i dalje se maše
Prma zemlji i sad će da pljesne
U prah negdje - neće u prah sada -
Adamovu u suzicu kresne
I u biser kap pretvori jada.
Tiha noć se probudi opeta,
U sve glase usklikne od rada,
Sve ih druži jedna pjesan sveta,
Svud se ori: slava, slava, slava!
Adam jedin od sna se ne kreta,
Već mu samo ta zora pojava
Rumenilom preko lica siže
I nasmijehom usne osvjetljava.
Anđeo božji tragom kaplje stiže,
I spusti se Adamu na stranu,
I sagnuv se sa grudi mu diže
Biser-kaplju ljevice na dlanu,
Desnicom ju blagoslovi svetom,
Dahne u nju s nebesa poslanu
Vječnu dušu, i udahnuv netom,
Drugi čovjek, prva ženska glava,
Sastane se sa bijelim svijetom.
Istog trena i Adam dospava
I u budnost svoje sreće skoči,
Ali silna zapanji ga strava,
Kada s njome prekrasnom se soči,
Te zablenu on si oči pita:
Je li istina što im vid svjedoči?
A u Eve duša nerazvita
Tek nastoji da pojmi i sebe
I okolo sve što njojzi svita.
Kano kada jutarce galebe
Na pučinu sinjeg mora krene
Da si traže tu dnevne potrebe,
Tako sile sve duševne njene
Na jutarcu žiće sad si traže
Hranu za dan svijesti probuđene;
Gleda, motri - oči joj se blaže,
Lice vedri, bilo uskorava,
Sve joj biva milije i draže,
Što od bijelog svijeta osvojava,
A najdraže njojzi najmilije
U Adamu sada upoznava;

Ugledav ga, samo njega zrije,
Adam pako otrijezniv se smeće
U radosnu istinu probije
Punim čuvstvom neizmjerne sreće,
I baci se u naručaj njo'zi,
U naručaj koj' ga spreman veće
Dočekuje u ljubovnoj slozi.
Sada zora neba na istoku
Bijel si sprema a rumen izvozi
I stere ju na milinu oku
Sunčanome ishodu po pragu,
Pa niz brda u ravan široku;
A po tome rumen-plamnom sagu
Zraci sunca krenu iza gore
I veseli na tolikom blagu,
Sklad što ljudski prvi jasnim tvore,
Zlatousno, regbi, na sve strane
Da o njemu krasnom samo zbore.
Žarko sunce! u sve svoje dane
Nikad ljepše ti ne vidje dvoje.
Nit sretnije s ljubavi im dane.
Saljubljeni u kip jedan stoje,
Sadruženi ne znadu si dijela,
Potonulo jedno u drugo je,
Te su jedna presladost si cijela,
Jedan život, u novome novi,
Jedno žiće dušom u dva tijela.
Što si kažu, to zbore cjelovî,
A kažu si neizrečne tajne:
O pučini kojom ljubav plovi
U krajeve raskoši beskrajne,
O nebesih gdje im luči vele
Da su samo po ljubavi sjajne;
O vječnosti kojoj se vesele
U podobi ovoga trenutka;
O božanstvu do kojeg im smjele
Misli sižu, iz ljubavi vrutka
Da joj piju i sladost istine.
Oj ljubavi! Bog te mili utka
Sjajnim cvijetom u sag pozemljine,
Da na tebi oko nam se krijepi,
Kad po crnom zemlje podu gine,
Nama ti si jedin cvijetak lijepi,
Njim si bila sva zemlja od cvijeta!
Zatravljeni, od sreće si slijepi,
A besvjesni s čuvstva preuznijeta
Niti znadu, niti znati haju,
Njih okolo što biva od svijeta,
Niti vide, niti osjećaju,
Kako sada anđeo k njima boži

Približi se na riječ k oprostaju,
I kako im na glave položi
U blagoslov blage ruke svoje:
"Zemlje djeco! sreća vam se množi
I uzdrži s ove želje moje
Kuju crpim iz one ljubavi
Što svjetove i u njih sve što je
Među biti svoga bića stavi;
Koja svoje sve stvorove svude
Sve iz sebe, a k sebi upravi,
Da u njojzi postojne im bude
One sreće kojom samo biva;
Koja i vas iz sićušne grude
Ovog praha tamna, rasipljiva
Vjekovnimi kipovi učini,
Ujezgrivši duha svog vam živa,
Da po njemu budete njezini,
A njezino sve je ovdje sretno.
Sretni bit ć'te, ako u sredini
Ostanete smjerno i pametno,
U sredini između dvaju svijeta,
Što će na vas djelovat uvjetno
Po mjerilu, kako će da skreta
S vama volja, amo ili tamo.
Volja nam je božja vaga sveta:
Na njoj nam se mjeri sudba samo,
Što po njojzi svjetla ili mraka,
To i pravdi po božjoj imamo.
Svijet tjelesni svijet je učinaka,
Uzroci su njemu i svačemu
U onome duhovnijeh zraka,
Koje teku po svemiru svemu,
Svuda bude, oživljuju, tvore,
A središte svima je u Njemu.
K tom središtu uzdiž'te se gore,
A površno tu na zemlji stojte,
Tamo luč je, tu osjanost kore,
Tu si dane, tamo vijeke brojte.
Srkom samo pijte zemlje slasti,
Ali u njih potonut nemojte;
Jer pod njimi bdiju tamne vlasti
Koje bi vas povukle pomamom
Preduboke u ponor propasti.
Duh bi tijela buknuo vam plamom,
Tjelesnosti mutni, gnjusni vali
Nad vami, bi sklopili se tamom,
Te ko slijepci vi bi tumarali,
Prebijali na trista se jada,
Basrljali, uvijek opadali,
A sve s jednog te istoga pada.

A ta žalost baštinom bi bila
I djece vam hiljadam hiljadâ,
Dok božija opet ruka mila
Pomogla im ne bi do ustanka.
Duh vas toga čuvao bludila!
Vječno sunce duhovnoga danka
Krijepilo vam duha čisti plamen!
On vam sinu s ljubavi osvanka
Neizmjerne milosti na zlamen,
On vam bio i vašim unukom
Putnom zvijezdom kroz sve vijeke. - Amen!"
Anđeo božji za tom oporukom
Uvis krene, svom se domu vraća,
A njih dvoje radošću dvostrukom
Sad si slasti položaja shvaća.

Leptir, 1862.